

RB

2.

17

1.

3.

4.

1734.

1. Thunerus, Georgius Christianus, Prorector in academia
Gittingensi: ~~de unione et dissensionibus studii~~
et prolectiones iuris.
Deo ad nomina Albo Academicis Davidi invitatus Praesae
universitatis civibus primis s. p. l.

2. Heumannus, Christophorus Augustus: De historia gloriæ
academicæ.

1735

3. Brunnquell, Jo. Selm: Fac. jurid. ordinarius:

Prætorio academica, qua in pugna juris Germanici et
Romani illud huic... præferendum esse, nisi huius receptis
prohibetur... veritate præcipuum juris contra.
versicorum... publice instituentur præmissa.

25 sept. 1735 et 1743.

3. Mascovius, Gorp.: De usu juris cum scientia ejusdem
conjunctæ præmissa lectioibus... liberis.

4. Mascovius, Gorp.: De cens. Fudico

6^{a. 156} Resaerckh, Trib. Luc., Fac. jur. ordinarius et professor
in acad. Heltingensi praedicationes suas induit. Simul de
usu et non usu practico doctrinae de fictionibus juris
disserit. 2 exempl.

7. Sellius, Gottfriedo: In naturae reliquorum, quae
colimus, omnium perpetuum consistentem sistit. pro-
grammate praedicationibus semestri Bruneli habendis
praemissa.

8. Senckenberg, Henricum Christianum: De ordine Collegio-
rum juris theoreticorum et practicum digne
instructendo summorum imperii dicasteriorum pro-
cessu. . . Simul autem. . . conatum academi-
corum a se expectandorum rationem reddit.

9. Trener, Gottlieb Samuel: Principes electores nulla
lege Imperatoris adstringi ad academias condendam
otentent

9^{a. 16} Treuer, Guiljib Samuel, Jur. publ. polit et moral.

p. p. v. : De cantione in tractando jure publico

Ann. Germ. adhibenda discept. programmate lecturibus
semeliter actoris a se habendis praemisso. 2 tract. 1735

2/1737.

10^{a. 16} Treuer, Guiljib Samuel: Principes Rectoris nulla
lege Imperatoris adstringi ad academiam condendam
intendit.

11. Treuer, Guiljib Samuel: De officio academicorum
Germaniae in Caesarem et imperium. —

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and mostly illegible due to fading and bleed-through. Some words like "Tages" and "Bureau" are faintly visible.

5187

1734

2/

HISTORIAM
GLADII ACADEMICI

EXPONIT AC SIMVL

AD

PERLVSTRANDVM VNA SECVM

CONSPECTVM SVVM REIP.
LITERARIAE

GENEROSISSIMOS AC NOBILISSIMOS ACADEMIAE
GEORGIANAE CIVES

INVITAT

PROF. HIST. LIT. ORD.

CHRISTOPHORVS AVGVSTVS
HEVMANNVS,

S. THEOL. D. ET PROF. EXTRAORD.

GOTTINGAE

LITERIS HAGERIANIS.

HIS FORIAM
GIAIDM ACADEMICI
EXPOIT AC SIMVL
AD
PERVSTRE LINDIA VINA SEGVN
COMPLETVM SVVM RILR
LITTEKARIB
GKTEROSIMOS AC NOMISSIMOS ACADEMIAS
GROGRIE SVS
PROFESSIT LIT ORD
CHRISTOPHORVS AVGVSTVS
HYALINVS
S. P. D. C. P. K. E. T. R. O. R. D.
AKA
LITTEKARIB

D. G.

On eadem omnibus esse honesta atque turpia, vel, vt Graece id eloquamur cum Aeschine (a) Socratico, ἐκαλό τε καὶ αἰσχρὰ πᾶσι τὰ τοιούτα, ἀλλ' ἕτεροι ἕτέροις, exemplo etiam suo docet GLADIVS ACADEMICVS. In Anglia enim nemo gladio cinctus incedit Academicus: in Germaniae Academiis nemo sine gladio. Diuersitatis hujus quae causa fit, inquirere libet hoc tempore, quo Rex Anglorum in eo est, vt nouam det Germanis Academicam. Ne vero cuiquam sit dubium de isto Angliae Academicarum more, certum produco eius rei testem, Benthemium, Theologum nostratē Anglico suo pariter ac Batauico itinere clarissimum. Relatum

A 2

(a) *Dial. II. p. 56.* edit, Clerici.

larum videlicet is reliquit in suo (b) *Angliae Ecclesiastico Academicoque*, quem vocat, *Statu*, certo vestis genere vti Studiosos Academiarum, nec eorum cuiquam, licet fortunatissimo, licere gestare gladium. Idem in eius libri *Praefatione* (c) narrat, accidisse aliquando, vt ipse Cudworthi mensae affidens a quodam Studioso Cantabrigiensi rogaretur, quae vestitus ratio in Germaniae Academiis; cumque, gladiis cinctos ibi procedere Studiosos, docuisset, eum summa admiratione id narrationis exceperit, istumque morem vehementer iudicasse incongruentem atque a persona huius generis alienum. Imitantur hic Anglorum Studiosi Studiosos antiquae Graeciae. Namque et his fuisse vestes proprias, e Diogene Laërtio disco, qui (d) eas vocat *ἑσθητὰς σχολασμῶν*. Quorum morem secutos fuisse Alexandriae Studiosos, quis dubitet? Certe vel illud Isidori Pelusiorae sufficit ad cognoscendum, eos non incessisse (f) gladiatos: *Gladium in urbe pacis tempore gestare non decet*. Ex quibus verbis simul cognoscimus, neminem vnum Graecorum praeter milites haerentem lateri habuisse gladium.

De

(b) *Cap. XXIV. §. 102. p. 480.* editionis nouissimae.

(c) *§. X.*

(d) *Lib. IV. §. 53.*

(e) *Lib. I. epist. 40.*

(f) Miror, veteres Latinos non vsurpasse hoc vocabulum, cum tamen eodem iure dicere possent *gladiatus*, quo dixerunt *galeatus, rogatus, palliatus, braccatus, sagatus*.

De Massiliensibus, Graecorum colonia, liquido testatur Valerius (g) Maximus, eorum in vrbe neminem ciuem gestasse gladium, imo nec aduenis licuisse secum deferre in urbem gladiu. Ac Aristoteles in *politico* suo (h) opere commemorans, antiquissimos Graecos gestare solitos esse gladium, barbarorum id ritu factum esse, pronuntiat, atque intet *instituta absurda* referre haud veretur. *Barbaros* dicens Germanos significat, Gallos, Persas, Parthos. Ac de maioribus quidem nostris ita (i) Tacitus: *Nihil neque publicae neque priuatae rei nisi armati agunt.* Ac (k) rursus: *Ad negotia nec minus saepe ad conuiuia, procedunt armati.* De prisca Gallis Liuius (l) testis est, *armatos eos in concilium venire* consueuisse. Persis Parthisque idem fuisse moris, testimonio Ammiani ac Iosephi confirmat (m) Brissonius. Graecos contra imitabantur, qui mitiores ab iis mores acceperant, Romani, apud quos ne senatores quidem cum telo fuisse

A 3

(g) *Lib. II. cap. 6. §. 9.*

(h) *Lib. II. cap. 6. p. 100.* editionis Conringianae. Idem memoriae prodidit Thucydides *lib. I. cap. 6.* qui addit, primos gladium deposuisse Athenienses, Acarnanes vero et paucas alias Graeciae gentes perrexisse *σιδηροφεισθαι.*

(i) *Cap. 13.*

(k) *Cap. XXII.*

(l) *Lib. XXI. cap. 20.*

(m) *Lib. III. de regio Persarum principatu §. 2.*

fuisse in curia, a Cicerone (n) discimus. Imo Iulium Caesarem, consulem populi Romani vel potius regem, caruisse in senatu gladio, funestus eius exitus docet apud (o) Suetonium. Tantummodo in itinere assolebant Romani habere secum gladios: id quod idem nos docet Romanus (p) orator.

Hinc cum satis appareat, nec Graecos nec Romanos literarum cultores iuvenes gladio cinctos fuisse, qui factum sit, ut Academici nostri Studiosi infigne suum facerent gladium, haud immerito quaeritur. Exstat pereruditus et elegans Conringii liber *de Antiquitatibus Academicis*. At nulla ibi gladii Academici mentio. Id quod sufficere potest ad docendum, morem hunc nostri aevi non esse inter antiquitates, sed inter nouitates referendum Academicas. Ac in Erfurtenſi Academia Studiosos saeculi decimi quarti gladium non gestasse, ex eius Academiae *Statutis* cognoscimus, in quibus haec lex (q) occurrit: *Nullus cum armis offensiuus in plateis incedat, sub poena amissionis armorum*. In eadem Academia qui Professor fuit ante hos centum annos, Meyfartus, quem sua erga errantes lenitas, suus erga peccantes feruor, valde conspicuum reddidit theologum, singularem patrio sermone *de disciplina Academica*

(n) *Orat. pro Milone cap. XXIV. 12.*

(o) *In Vita eius cap. 82.*

(p) *Orat. eiusdem cap. 4. et 10.*

(q) *Vid. Moeschmanni Erfordia literata T. I. p. 654.*

demica librum (r) edidit: cuius vel testimonium vel silentium esse nobis debet in hac disputatione gravissimum. Hic dum non meminit abiectia Studiosi pallii, (cuius rei mentionem non credo eum sine disferissima indignatione facere potuisse,) imo in pictura libro praefixa Studiosos exhibet omnes paliiatos gladioque carentes, iure hinc colligimus, nondum illo tempore Studiosorum insigne fuisse gladium. Ex eo vero, quod p. 145. scribit: Sie gehen daher in Federn und Degen, et p. 163. nominat die Federn-Zuncker und Degen-Stußer, et p. 220. diuites et famulum (s) habentes Studiosos mutuo se provocare refert ad certamen singulare gladiatorium, concludo, initio nobili genere ortos Studiosos, qui palaestricam artem addiscebant, (nam et palaestrarum non semel meminit Meyfartus,) subinde accinxisse sibi gladium, ab hisque tandem hunc morem pervenisse ad vniuersos. Reperio quidem, iamdudum Studiosos nonnullos hoc nobilitatis insigne usurpare aggressos esse. Nam Calvinus in Epistola quadam in Argentoratensi Academia a. 1540. scripta valde impro-

(r) A. 1636, in 4. Boeclerus *Bibliograph. crit.* p. 818, scribit, *scripsisse* Meyfartum *multa libertate*, eaque sibi *odium conciliasse apud multos. Sed fatendum est*, (hoc adicit,) *vera dici*. Quam exosus ipsi Gerharo fuerit hic liber, discite sis ex Fischeri *Vita* eius p. 545. Aliter vero iudicavit Io. Fabricius *Hist. bibliothecae suae T. IV.*

p. 470. sq.

(s) Vid. p. 219.

probat audaciam quorundam Studiosorum cum alligato gladio incedentium. En eius (t) verba: *Praecipua difficultas erit in corrigenda stolidi cupiditate, quae Gallos quosdam sic occupavit, ut vix reuelli ex eorum animis queat. Scis, leges illas esse latas, ut scholastico habitu contenti gladios deponant, ut nomina edant apud Rectorem, et similes. Eas ut eludant, eiurant professionem literarum. Sed quia apparet manifesta contumacia, eam statui nullo modo ferre. Malo enim abeant omnes, quam ut hic maneant cum disciplinae iactura. Ac tum sane repressum quodammodo fuit hoc studium. Ienae etiam anno 1625. Argentorati 1629. interdictam esse Studiosis gestationem gladii, Rabenerus (u) docet. Imo iam a. 1605. hanc legem Gymnasii Academici Coburgensis Studiosis (x) praescribi necesse fuit: *Gladiis non accingantur. Studiosorum arma sunt non pugiones, sicae, gladii, sed charta, stylus, libri.* Ac a. 1639. ademptum fuisse Salzburgeris Academiae Studiosis gladium edicto publico, ex illius *Academiae Historia* a. 1728. edita (y) cognoui. Verum vicit tandem gladius ac superior discessit ex acri cum pallo certamine. Idque tunc demum factum perfectumque esse, cum Germania arderet bello tricennali*

(t) p. 414. edit. 1576.

(u) *Amoenit. hist. philol.* p. 393.

(x) D. Ludouici *Hist. Gymn. Coburg.* P. II. p. 44.

(y) *Cap. V. p. 79.* Recensitus a me hic liber est in *Actis erud.* 1730. p. 94. sqq.

nali, testis est, quam modo laudavi, *Historia Academiae Salzburgicae*. Ibi enim in quinto Capite refertur, Studiosis, quibus antea gladium gestare non (z) licuerit, cum a. 1634. hostis Suecus saepe appropinquaret huic vrbi, data fuisse arma, imbutosque eos fuisse militaribus exercitiis. *In armis itaque*, sic (a) pergit istius auctor Historiae, *Studiosi lectionibus interesse compellebantur*. Idem docet Oratio quaedam Rectoralis magni theologi, Ioannis Gerhardi, quae tota exhibetur in *Diario theologico* (b) *Loescheriano*. En repetita inde haec (c) verba: *Belli huius intestini (tricennale vulgo vocatur,) incendio deberi existimo, quod militare hoc saeculum militarem etiam habitum velut quodam contagio Studiosae iuuentuti affricuerit, ut gladiis accincti, palliis exuti, passim obambulare gestiant, ac auditoria, templum ipsum hoc habitu ingredi non reformident, adeoque sese Martis potius, quam Musarum, alumnos exhibeant. Futurum spero, (ita paucis interiectis (d) pergit,) ut Academica disciplina haectenus depressa caput iterum exerat, ac habitus Martialis deponatur*. Ac in exitu huius Orationis (e) ita Studiosos alloquitur: *Martios*

B

spiri-

(z) Vid. p. 76.

(a) p. 78.

(b) Fortgesetzte Sammlung der Unschuldigen Nachrichten
a. 1728. p. 1030. sqq.

(c) p. 1032.

(d) p. 1033. sqq.

(e) p. 1047.

spiritus extinguite, gladios deponite, pallia resumite. Eadem est querela praeclari theologi, Dorschei, cui satyram singularem expressit gladius Academicus, *divoripus* a. 1629. emissam sub titulo (f) *Pallii exulantis*. Nam et hic Studiosorum gladius tanquam noui moris insigne reiicitur et exhibilatur. Quanto studio etiam Wittebergensis Academia incubuerit, vt Studiosis extorqueret gladios suis, e multis locis *Dissertationum Academicarum* Buchneri manifestum est. Sed ex vero Rabenerus (g) iudicat, *nequicquam tumultuatam esse eloquentiam* (Buchneri) *inermem, quamuis publica auctoritate munitam.*

Ex his, quae dixi, lucide cognoscimus, Studiosos olim pallio fuisse ornatos, non gladio. Cuius moris praeter inueteratam consuetudinem haec adiungenda mihi videtur causa, quod olim Studiosi minus honorifice tractantur, quam nunc fit, in Academiis. Ob oculos mihi nunc versatur *Narratio de morte Melanchthonis* a. 1560. edita, e qua discere licet, in Programmatibus Academicis appellatos fuisse Studiosos non, vt hodie, *Nobilissimos*, sed *Carissimos* (h) *auditores*. Imo ibidem (i) Melanchthon breui ante mortem dicit, iturum se in auditorium, et ob valetudinis infirmitatem *unicam senten-*

(f) Vid. Placcii *Theatrum anonymorum num. 1545.*

(g) Libri laudati p. 394.

(h) Vid. ibi *lit. G. 3.*

(i) *Lit. D. 1.*

sententiam pueris explicaturum esse. Quae res incitamento mihi fuit, vt Melanchthonis Tomos quinque *Declamationum Wittenbergensium*, alio tempore, sed alio quoque consilio, mihi perlectos, denuo perlustrare statuerem, inde cogniturus, quousque id aetatis progressa fuerit Professorum erga Studiosos comitas. Sed sufficere mihi visa est inspectio priorum (k) duorum: ex quibus didici, saepius Professores in allocutionibus suis ad Studiosos non nisi *Vos* dixisse, (T. I. p. 8. 22. 256. 386. 387. 438; T. II. p. 9. et 67.) interdum eos appellasse simpliciter *Adolescentes*, (T. I. p. 38. 204. 260. 406. 486. 541. 547. 551. 665; T. II. p. 31. 35. 214. 457.) alias *Scholasticos*, (T. I. p. 70. 678; T. II. p. 276.) vel *Studiosos*, (T. I. p. 685; T. II. p. 347.) nonnunquam *Iuuenes* (T. I. p. 480.) vel (T. I. p. 443.) *tirones*. Aliquando ita eos affatus est optimus Philippus: *Optimi* (l) *Commilitones*. Candidatos vero Magisterii nominat modo *Candidatos* (T. I. p. 385.) appellatione simplicissima, modo (T. II. p. 475.) *honestos et eruditos Studiosos*. Nunquam autem Studiosos vocatos tum temporis fuisse *Nobilissimos*, vel hinc liquet, quod ibidem (T. I. p. 3.) quidam Medicinae Doctor salutatur *Nobilis*, et Comes quidam (T. II. p. 617.) *Nobilis et Generosus*. Forte incidebam hac occasione in Melanchthonis (m) *Orationem contra affectationem*

B 2

Ratio

(k) Edit. Argentor. 1558.

(l) T. I. p. 683.

(m) T. I. p. 665. sqq.

Stationem nouitatis in vestitu, facileque colligebam, hinc appariturum, pallium an gladius insigne Studiosorum tum fuerit. Ac sane apparuit. Nulla enim ibi gladii mentio, acerba vero commemoratio palliorum a Studiosis vsurpari tum solitorum. Palliorum, (n) inquit, ac tunicarum tam multae iamque variae formae sunt, vt totus hic dies ad recensendum non sit satis futurus, si singulas enumerare velim.

Iam cum in memoriam reuocamus, quae supra ex Meyfarto et Gerhardo attuli, manifestum est, primam nouo mori occasionem praebuisse nobiles genere Studiosos ac caeteres diuites, qui artem addiscebant gladiatoriam; vltimam vero, vt ita dixerim, manum imposuisse bellum tricennale: ex eoque tempore sine gladio Studiosum incessisse neminem. Accedebat, quod illo temporis tractu gladius coeperat esse honestioris viri insigne. Cuius rei testem cito Piccartum, qui in suo a. 1615. edito in *Aristotelis libros politicos Commentario* hoc perscriptum (o) reliquit: *Hodie paene gentes pleraeque sacra, forum, consilia, rus et agros sine armis* (hoc est, sine gladio) *adire verecundantur.* Habent igitur nunc Studiosi Academiarum tanquam nobilitatis literatae (p) insigne gladium, vereque dici potest,

(n) p. 670.

(o) p. 233.

(p) Memoratu hic dignum est, quod Honoratus de S. Maria

potest, ex eo more manasse, ut caeterorum quoque ordinum homines pallium abiicerent, gladium accingerent. Scilicet qui in Academiis gladio adfueverant, postquam publicis admoti erant muneribus, non sine taedio deinceps resumerunt pallium, factumque tandem est, ut omnes ciuili fungentes munere nostro tempore pro pallio gladium (q) gerant, ipsi etiam Academiarum Professores. *Longe aliter*, inquit (r) Rabenerus, *comparatum erat* (in Germania) *ante quadraginta* (s) *plus minus annos, cum pallio honestissimi quique uterentur, et sine hoc quasi in flagitio deprehensi erubescerent. Testes sunt*, (ita pergit,) *quotquot in istud intervallum memoriam retrahere possunt aut volunt.* Cum igitur etiam Professores suum gladium Studiofis debeant, palliati antea vniuersi, non est verendum, ne hi id posthac acturi sint, ut Nobilissimis suis auditoribus rursus adimatur gladius. Nec

B3

Princi-

ria in Gallico suo *de dignitate equestri* libro, a 1718. Lutetiae edito, p. 165. sqq. refert, medio aeuo etiam literatos eminentis eruditionis causa creatos fuisse Equites, dictosque *Equites literatos*.

(q) Imo fuerunt, qui et baptismo, itemque S. Coenae, interesse sustinerent gladiati. Quid Quedlinburgi a. 1709. ea de re disputatum sit, docet Christiani Doehleri libellus a 1710. Ienae editus, atque ita inscriptus: *Der ūbel verfochtene Degen bey denen H. Sacramenten.*

(r) p. 390.

(s) Scripsit is hoc ante quadraginta circiter annos.

Principes, quamdiu aliis honestiorum ordinum hominibus permittunt gladio uti pro insigni suae honestatis nobilitatisque, diuersam videntur legem praescripturi Studiosis. Cogitate vero, Nobilissimi Studiosi, gladium vobis vestrum esse nobilitatis insigne, non militiae. Nolite proinde stringere eum vlllo nomine in quenquam vel commilitonem vel alium, nec patimini, vestros gladios ita se noctu gerere, ut loqui cogantur lapides. Denique cauebis, quisquis es Studiosus noster, ne honesto cinctum gladio quisquam tuo te merito possit afficere Horatiano titulo *discincli nepotis*.

Satis (t) dixi de gladio Academico, producendum nunc ratus hocce historiae litterariae fragmentum, cum alloquendi Vos mihi est, Generosissimi Nobilissimique Commilitones, creato nuper a SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE BRITANNIAE, FRANCIAE, ET HIBERNIAE REGE, DEFENSORE FIDEI, EODEMQUE DVCE BRVNSVICENSI AC LVNEBURGENSI, S. R. I. ARCHITHESAVRIO ATQUE ELECTORE,

GEOR-

(t) Plures, de Academico gladio qui non nihil scripsere, nominat Rabenerus p. 393. Relinquo vero id spicilegii alius.

GEORGIO II.

Conditorum huius Academiae augustissimo, Domino nostro longe clementissimo, Professori historiae literariae ordinario. Persecuturus scilicet vobiscum studiosissime sum *Conspectum* meum *Reip. literariae*, in quo cum inde a festo Archangeli iam peruenierim ad initia Christianae religionis, posthac amoenissimam obiturus partem campi huius historici rogo eos, qui, quid in orbe literato gestum sit inde a primordiis nostrae religionis usque ad nostram hanc aetatem, cognoscere magnasque inde capere utilitates gestiunt, adiungant sese auditoribus meis, meumque studium *Φιλολογίας* sua inflamment. Nec vero hanc solam nauare Vobis paratus sum operam, sed praeter institutiones theologicas, quarum et ipsarum indicium faciam singulari programme, proximo anno nec iis deero, qui tres illas philosophicas disciplinas, quae Theologiae cultoribus sunt maxime necessariae, Logicam, Ethicam, et Iurisprudentiam naturalem, pertractare me duce voluerint.

P. P. Gottingae d. VII. Nouembr.
MDCCXXXIV.

ULB Halle

3

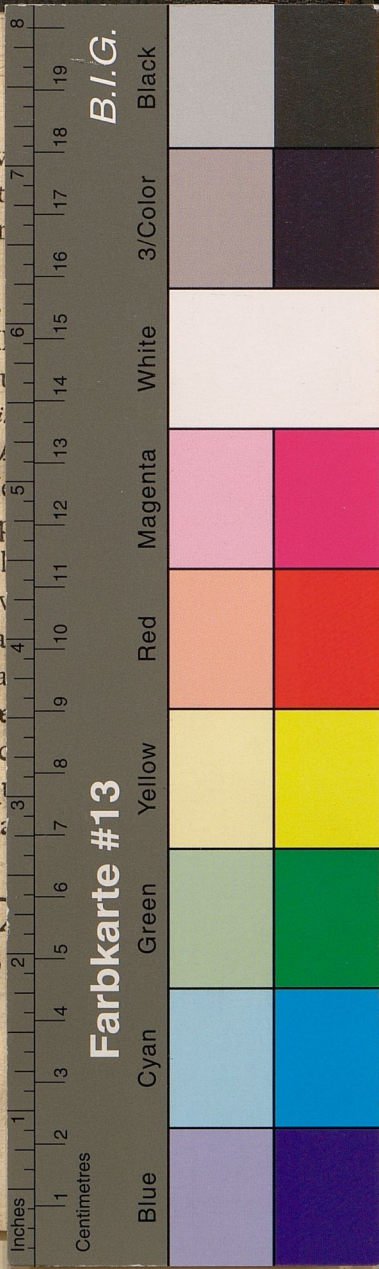
006 563 244

VD 18

1734/2 2/

HISTORIAM GLADII ACADEMICI

EXPONIT AC SIMVL

AD

PERLVSTRANDVM VNA SECVM

CONSPECTVM SVVM REIP.
LITERARIAE

GENEROSISSIMOS AC NOBILISSIMOS ACADEMIAE
GEORGIANAE CIVES

INVITAT

PROF. HIST. LIT. ORD.

CHRISTOPHORVS AVGVSTVS
HEVMANNVS,

S. THEOL. D. ET PROF. EXTRAORD.

GOTTINGAE

LITERIS HAGERIANIS.

